

Bratsko-sestrska ljubezen

Imaš srečo, da si moja sestra! Če ti ne bi bil moj brat, bi te ...

Ali imate kdaj občutek, da je veliko lažje imeti prijateljski odnos z ljudmi, s katerimi ne delite svojih genov? Kolikokrat pomislite, da je nemogoče, da je človek, s katerim se pričkate, vaš brat ali vaša sestra? Saj sva si tako različna! Saj je nemogoče, da imava tako različne vrednote in tako različna karakterja! Ej, če tega niso ob rojstvu zamenjali za mojega pravega brata, ki zdaj živi bog ve kje.

Evolucijska razlaga

Evolucijska psihologija je strašansko resna in hkrati (zame) zabavna disciplina, ki človeške značilnosti in izjemnosti interpretira s stališča evolucijskih prilagoditev. Zakaj je z vidika evolucijskih prilagoditev toliko možnosti, da bomo vedenje bratov in sester presojali veliko bolj zahtevno, kot recimo vedenje drugih bližnjih ali prijateljev?

Tekma za vire

V evolucijskem smislu je sorojenec tekmeč za iste vire. Otrok, ki dobi bratca ali sestrico, se spoprime z dvema dejstvoma, ki strižeta, ki nasprotno interpretirata izzive delitve virov, potrebnih za dobro počutje. Otrok, ki živi sam, je načeloma prvorojenec. Deležen je vseh virov, ki so na razpolago v njegovem okolju. Dobi celo jabolko, celo čokolado, popolno pozornost mame in ves čas očeta, ki ga imata na razpolago za otroka.

Seveda mu je kristalno jasno, da za zadovoljitev potreb v primeru dveh uporabnikov, potrebujemo dvakratno količino česar koli. Pri materialnih virih je preprosto. Če želi tudi brat jesti jabolko, potrebujemo dve. Če se želi igrati z enakimi kockami lego, potrebujemo dvoje. In tako naprej.

Majhen otrok opaža, da se mama ne more več enako časa posvečati le njemu, saj določen čas posveti tudi sestri

Seveda je kot majhen otrok prepričan, da je podobno tudi pri drugih virih. Opaža, da se mama ne more več enako časa posvečati le njemu, saj določen čas posveti tudi sestri. Opaža, da je včasih bolj napeta, ker jo jezi ta mala nadloga. Prepričan je, da je s sorojencem izgubil velik del pogojev, ki jih je imel. Sorojenec je tragedija, ne pridobitev.

Ob tem se pojavi frustracija. Navezanost na sorojenca je prav tako genetsko pogojena. Zato je pravilno vedenje staršev v konfliktnih situacijah med sorojenci izjemno pomembno za zdrav razvoj bratske ali sestrskave navezanosti, pripadnosti in ljubezni.

Salomonova dilema

Prvo spoprijemanje z dejstvom, da je otrok dobil sorojenca, se torej nanaša na deljenje virov. Prvorojenec ugotovi, da ima zdaj sorojenec tudi svoje interese, ki zajedajo v njegove. Postane negotov. Vidi, da če želi jabolko tudi bratec ali sestra, je treba zagotoviti dve jabolki. Enako velja za igrače, pozornost, čas ... Ali tudi za ljubezen?

Starši se tega krutega dejstva boja za vire najpogosteje zavedo pri otroški igri. Sorojenca se v določenem trenutku želita igrati natanko z isto igračo in z nobeno drugo. Staršem je popolnoma jasno, da imata različne interese in jima neka igrača pomeni čisto nekaj drugega. Toda otroka sta pripravljena narediti cirkus in pol, da bi dosegla svoje. Hočeta natanko isto igračo. Zdaj. Za vsako ceno.

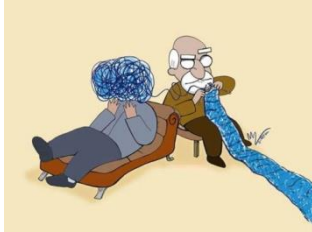
V obeh tli močna želja, da bi se starši odločili za njega. Starejši je prepričan, da ima prednost, saj poseduje privilegije prvorojenca, moč, status, inteligenc o... Drugorojenec je prepričan, da bo več dosegel, če bo bolj kričal ali bil še bolj zviti in prebrisan, da bi dosegel svoje. Oba želita, da se starši odločijo. Oba sta namreč prepričana, da se bodo odločili zanj. Saj ga ljubijo. Saj jim pomeni vse. Igrača seveda pripada samo njemu in nobenemu drugemu. Želita odločitev. Čakata, da zareže meč odločitve.

Starši se v sporih sorojencev redno postavljajo na stran šibkejšega.

Starši pri odločanju, kako bodo rešili dileme pri otrocih, zelo radi naredijo napako in se dejansko odločijo za enega ali drugega. Namesto, da bi igračo vzeli in jima povedali, da bodo igračo vrnili, ko se bosta dogovorila, kako jo bosta uporabljala, skupaj ali posebej, se v frustraciji običajno postavita na stran šibkejšega. In tu se na obzorju pojavijo resne težave.

30 let pozneje

Eden od sorojencev sedi na fotelju pri psihoterapevtu ali v gostilni za šankom razlaga, kako so starši imeli raje sestro oziroma brata. Kako so mu vedno bolj zaupali, kako so bolj pospravljali za njim, mu pomagali, tolerirali napake in odkar se je preselil, mu vedno pomagajo tudi materialno.

Sami seveda te sreče, pomoči, razumevanja in ljubezni niso doživeli. Živijo v bedi spoznanja in prepričanja, da so starši imeli raje drugega.

V psihoterapevtskem smislu je to res zanimiva pozicija. Starši se v sporih sorojencev redno postavljajo na stran šibkejšega. Če ima nekdo občutek, da je v materialnem smislu prejel manj od sorojenca, to zanesljivo pomeni, da so starši presodili, da morajo drugemu bolj pomagati. Izravnati neenakost. Prikriti pomanjkljivost.

To z ljubeznijo nima nobene zveze. Ta, ki je danes žrtev, je bil v očeh staršev močnejši, v neki prednosti. Žal se večina sorojencev tega ne zaveda.

Njega imata bolj rada

Zakoreninjeno prepričanje, da je posamezen starš imel raje enega od otrok kot drugega, torej izvira iz zgoraj omenjene izkušnje, da se je starš odločil komu recimo pripada igrača, komu bo pomagal, do koga bo bolj popustljiv.

Kjer so otroci imeli suverene starše, ki so znali pokazati, da racionalne odločitve nikoli ne temeljijo na čustvenih vzgibih, potem je manjša verjetnost težav. Če pa starši tega niso sposobni živeti in pokazati, bodo otroci večinoma prepričani, da sta starša imela raje enega bolj kot drugega.

Ljubezen je nedeljiva

Ljubezen se ne deli. Če je treba kateri koli drug vir deliti med sorojenci, je starševska ljubezen nedeljiva. Vsak nov otrok dobi celo porcijo. Izziv za starše je pokazati otrokom, da njihove odločitve ne temeljijo na čustvih ljubezni, temveč na razumu. Ljubezen je tu in je na razpolago. Za oba (ali več njih). V izobilju. Brezpogojno. To je pomembna preventiva pred tem, da se sorojenci ne bi razumeli, ker bi bili prepričani, da so starši imeli enega raje kot drugega.

Starševstvo je storitvena dejavnost

Vsakemu je jasno, da je starševstvo storitvena dejavnost. No, je tudi proizvodna. Ta je sladka, a kratka. Naslednjih trideset let, dokler se ne odselijo, je čista storitvena. Kot odgovorni starši se torej obnašamo tako, kot nam narekuje odgovornost in ne trenutno razpoloženje. Zato se ne smemo zapeljati provokacijam otrok.

Odločamo se na podlagi razuma. Na podlagi argumentov. In pri tem ne trenemo z očesom. Otroci si zaslužijo suverene starše. Starše, ki ne barantajo z ljubeznijo, so pa hkrati odločni in nepopustljivi pri izsiljevanju otrok.

Nemogoče je biti matematično natančen pri deljenju materialnega blagostanja med otroke.

Največ lahko naredite za to, da se bodo sorojenci razumeli in imeli radi, je, da se ne postavljate za zaščitnika tistega, za katerega menite, da je v kakršnem koli smislu v podrejenem položaju. Seveda bo to težko, če je nekdo pogosto bolan, ima manjšo asertivnost ali ocenjujete, da je bolj zadržan ali preveč iskren ...

Nemogoče je biti matematično natančen pri deljenju materialnega blagostanja med otroke. Naravno je, da pomagate šibkejšemu. Toda pazite, to ne pomeni vedno, da bodo vsi mislili ali čutili, da s tem delate nekaj dobrega.

(Aleksander Zadel)